

Dues mirades

Loteria

JOSEP MARIA **Fonalleras**

Un dels meus malsons recurrents és que toqui la rifa de Nadal en un lloc on jo hauria d'haver comprat un número. No parlo, és clar, dels més immediats, dels de la feina, els de l'equip de futbol del nano, els de l'estanc o la fleca de capçalera. Parlo, per exemple, del bar on he pres un cafè i on he vist el dècim, de la botiga d'ultramarians. Parlo de totes aquelles combinacions possibles que deixo córrer. En el malson, la Grossa de Nadal va a parar a una carnisseria que freqüentament de tant en tant. Hi veig tot de gent feliç i eufòrica i jo recordo exactament el dia que em vaig fixar en aquells dígit (fins i tot recordo que els vaig trobar «bonics») i que vaig decidir no invertir 20 euros en la possibilitat de fer-me ric.

Si portés la fixació a l'absurd, acabaria entrant en cada un dels establiments des d'on les xifres em reclamen. No ho puc fer, és clar, perquè em tornaria boig i perquè, indefectiblement, acabaria gastant més del que em puc permetre. Però el malson hi és, roman allà, impertorbable, fins que s'acaba la cançoneta de la loteria.

És per això que visc amb un ai al cor el dia del sorteig. No pas perquè contempli la idea que em pugui tocar, sinó perquè em desconcerta i m'atabala el fet que hagi passat per davant de la deessa i que Fortuna m'hagi girat la cara amb altivesa. Quan sé que ha anat a parar a un lloc desconegut i inaccessible, aleshores respiro alleujat. Fins d'aquí un any. ≡

Miracle

EMMA **Riverola**

Pot ser que **Artur Mas** torni a ser investit president del Govern català. Pot ser que la «transitorietat» amb què Junts pel Sí proposa maquillar la continuïtat del líder de Convergència al capdavant de la Generalitat i la suspensió de BCN World, un projecte que fa mesos que està més mort que viu, acabin sent el desllorigador del sí de la CUP. Pot ser que sí. O pot ser que no. Pot ser que la proposta anunciada ahir per la coalició independentista només sigui el cant d'un cigne. Però no cal capficar-s'hi, podem menjar-nos tranquil·lament els torrons i aquest diumenge que ve la CUP ja ens traurà de dubtes.

Fins llavors, **Mas** seguirà sent un aspirant pendent d'una as-

semblea i el líder d'un partit ofegat per la corrupció. L'operació de rentat d'imatge amb la nova marca Democràcia i Llibertat ha resultat a les urnes tan vàcua com inútil. El partit de **Mas** ha perdut gairebé la meitat dels votants dels anteriors comicis generals. A Catalunya, és el que més s'ha dessagnat entre unes eleccions i altres. El gran derrotat: ha baixat del primer al quart lloc. Fins i tot l'any 2008 (abans del manà del procés) va sumar 213.924 vots més. Intentar camuflar la patacada al·ludint a l'escissió d'Unió, veient els pírrics resultats obtinguts per **Duran**, és una burla. Qualsevol altre ja estaria enterat. Però aquest home és portentós. I ara el tenim esperant el seu miracle de Nadal. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA **Espinàs**

¿Qui t'ha telefonat a l'hora de dinar?

Intentava fer la digestió i m'estava dominant la somnolència. Probablement és un signe de vellesa, en el meu cas. Però recordo l'amic **Gomis** que, en una reunió que érem quatre o cinc, es va aixecar i amb un gest discret ens va deixar entendre que se n'anava a fer la migdiada. Era el seu costum després de dinar. Mitja horeta, va dir. I va tornar amb nosaltres exactament 30 minuts després. En el seu cas devia ser un hàbit després de dinar, no un fet associable a l'edat. En el meu cas sí. He fet llargues caminades al matí i quan m'he aturat en arribar al poble, i he dinat, he anat tranquil·lament a passejar pels carrers. Ara m'estic a casa, encenc una pipa després de les postres i a les tres o quatre pipades em ve la son.

No falla gairebé mai: quan ja estic endormiscat sona el telèfon. És algú que vol parlar amb mi per oferir-me un producte o un servei. Ahir va ser una veu agradable, no una d'aquelles veus venedores tan automatitzades. Això sí, la veu desconeguda em tractava de **Josep Maria**, com si fós-

No sol fallar gairebé mai: quan ja estic endormiscat sona el telèfon

sim amics de tota la vida, com si ens haguéssim vist ahir o com si ens haguéssim citat per dinar i jo no m'hi hagués presentat. **Josep Maria** amunt, **Josep Maria** avall. Sempre em peneixo, després de penjar, de no haver aprofitat l'ocasió per proposar-li que comprés un dels meus llibres. Tinc massa respecte per aquestes treballadores per divertir-me desconcentrant-les. «Miri, en aquest moment estic menjant-me una truita i m'agradaria saber si a vostè les truites li agraden molt fetes o poc fetes, perquè tinc un germà que...».

Els metges aconsellen dinar, si és possible, amb una mica de relaxament, i no aixecar-se de taula una vegada i una altra. Temporalment, el món ha deixat d'existir. L'experiència demostra que dinant a casa som vulnerables. El meu cunyat, **Nèstor Luján**, notable gastrònom que sabia viure, quan havia passat l'hora de dinar es treia la roba de carrer, es posava un pijama i es ficava al llit. Tan- cat per migdiada. ≡

Les seqüeles de la crisi

¿Calefacció o menjar?

Més de 600.000 catalans són pobres en energia, que ha de ser reconeguda com un dret fonamental

ORIOL **Illa**

Amb l'arribada de l'hivern s'evidencien, persistentment, casos de persones i de famílies senceres que pateixen situacions de pobresa energètica. Les darreres dades publicades per l'Idescat constaten que, a Catalunya, 683.700 persones no poden mantenir casa seva a una temperatura adequada, una xifra que suposa un augment d'un 41% més respecte de l'any anterior. I recentment hem conegut un informe de l'Associació Benestar i Desenvolupament que resalta que el 75% de les llars que atenen pateixen pobresa energètica.

¿QUÈ HEM de prioritzar i com hem d'actuar davant d'aquesta situació? La pobresa energètica és una de les múltiples expressions que els poders públics s'han acostumat a tolerar des d'una preocupant manca de compromís. En primer lloc, hem de poder garantir un mínim de subministraments bàsics d'energia perquè les persones puguin viure dignament. En segon lloc, es fa imprescindible garantir el dret a l'energia, ja que, com a bé que influeix directament en la qualitat de vida, ha de poder ser considerat un dret al qual s'hauria de tenir accés a un preu just. I en tercer lloc, hem d'impulsar i afavo-

rir l'articulació de mesures correctives i preventives que permetin empoderar les persones com a consumidors actius i responsables.

Els tres elements clau que determinen i fan que la pobresa energètica sigui una realitat tan estesa són: (1) l'elevat preu de l'energia, (2) la disminució o l'absència d'ingressos o rendes familiars i (3) la manca de qualitat dels habitatges. Aquests tres elements combinats -inacceptables pujades del rebut de la llum, parc immobiliari de qualitat ineficient i reducció dels ingressos familiars- fan que la dificultat d'assumir la despesa que es deriva dels rebuts de la llum, el gas i l'aigua afectin, silenciosament, cada dia més persones.

La pobresa energètica és un fenomen vinculat a la precarització de les condicions de vida de les famílies. Unes dades que permeten fer-se una idea de la greu situació: (1) des del 2008 el rebut de l'electricitat ha pujat un 60%, i el de l'aigua, un 66%, quan la mitjana d'ingressos familiars durant el mateix període s'ha reduït de mitjana un 8'5%, (2) el percentatge de llars que dediquen més d'un 10% dels seus ingressos al consum de l'energia ha passat d'un 5% el 2007 a un 17% actualment, i (3) el 50% del parc d'habitatges està construït sense criteris d'eficiència energètica.

MONRA

Enfront d'aquesta situació ens hem trobat un Govern de l'Estat que avorta qualsevol iniciativa catalana per fer front a la situació, inhibint-se alhora de prendre la iniciativa, i un Govern català que, limitat pel bloqueig polític a què està sotmès i malgrat haver-ho intentat tres vegades, no és capaç de concretar propostes efectives per eliminar o disminuir el problema. Les polítiques públiques actuals del nostre país no resolien el problema de fons. Els incipients i tímids avenços que s'han fet fins ara estan més enfocats a la correcció en casos extremadament greus, més que no pas a la prevenció o a la reforma estructural del sistema, que està en mans de l'Estat. Per exemple, les polítiques fiscals que graven les factures de l'energia no s'ajusten al fet que aquest és un bé bàsic, ja que l'IVA que s'hi aplica és el mà-

xim possible, d'un 21%, que recau íntegrament en el consumidor final.

Per afrontar aquest problema, resulta imprescindible el paper que tenen i que tindran les entitats socials del país a l'hora de detectar noves situacions, d'ajudar a fer front a l'impagament de factures en un moment puntual i de coordinació amb les administracions per trobar solucions integrals que permetin garantir el dret a l'energia. En són alguns exemples pioners les noves oficines d'orientació per atendre situacions de pobresa energètica de l'Ajuntament de Barcelona, o els múltiples programes d'entitats del tercer sector dedicats a aquesta matèria.

L'ENERGIA té una important dimensió social i cal reconèixer l'energia com un dret fonamental i impulsar mesures estructurals que estiguin dirigides a millorar el benestar i el confort de les persones d'una manera permanent, millorant l'eficiència energètica i l'aïllament tèrmic de les llars, conscienciant sobre l'ús racional de l'energia, i optimitzant els serveis que les famílies tenen contractats a les companyies per adequar-los a les seves necessitats reals. I mentre no arriben propostes polítiques eficaces, condemnarem més de 600.000 persones a Catalunya al dramàtic dilema batejat com el *heating or eating*. ≡

President de la Taula del Tercer Sector Social.